

Frederick Loewe - Alan Jay Lerner

*„Na Avalon já pojedu, k nejsličnější ze všech panen,
ke královně Argantě, jež jest nejspravedlivější z víl.
Ona všechny mé rány zhojí a lektvary léčivými tělo mé posílí.
A potom v království své se opět navrátím
a s Brity v radosti veliké já pobývatí budu.“*

(Malá kniha artušské moudrosti)

BorsodChem MCHZ, s.r.o.

Národní divadlo moravskoslezské – soubor operety uvádí

Frederick Loewe - Alan Jay Lerner

Camelot

Velký muzikál z anglické historie

Překlad: dr. Ivo Osolobě

Zpěvní texty: František Zacharník

Úprava pro NDM: Dagmar Hlubková

Režisérka: Dagmar Hlubková

Dirigent: Karel Mládek

Výtvarník scény: Martin Víšek j. h.

Výtvarnice kostýmů: Eliška Zapletalová

Sbormistr: Josef Kostřiba

Choreograf: Igor Vejsada

Choreografové šermu: Marek Tichý-Cid j. h. a Daniel Holba j. h.

Asistentka choreografa: Milada Nováková

Korepetitorka: Květa Millerová

Česká premiéra 29. května 2004 v Divadle Jiřího Myrona

Vedoucí provozně-technického úseku Stanislav Muntág / Šéf výpravy Alexander Babraj / Vedoucí dekoráčních dílen Barbora Macháčová / Vedoucí krejčovny Eliška Zapletalová / Jevištní mistři Miloš Novák, Petr Novák / Mistr osvětlení Stanislav Dvořák / Mistr zvuku Bořivoj Wojnar / Mistr vlásenkárny Renáta Školoutová / Mistr garderoby Zlata Nezhybová / Vedoucí rekvizit Alexandra Václaviková

Osoby a jejich obsazení

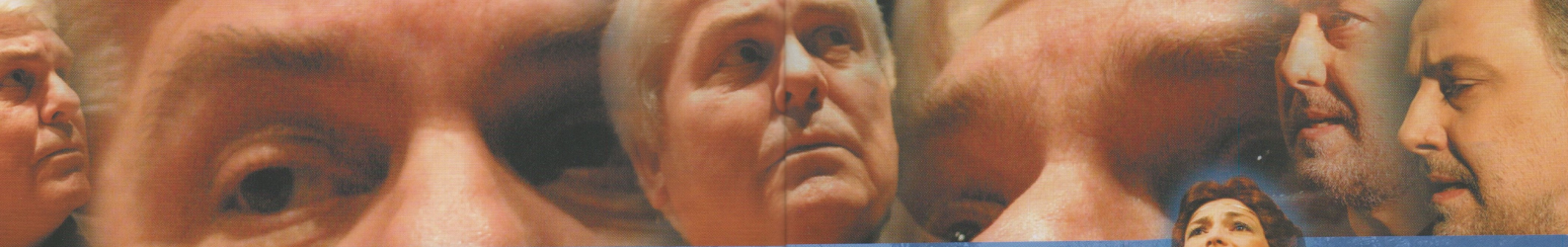
Merlin – vypravěč	Jan Fišar, Stanislav Šárský j. h.
Artuš	Jan Drahovzal
Ginevra	Anna Pszczolková, Eva Zbrožková
Lancelot	Petr Gazdík j. h., Petr Sýkora
Morgana	Dagmar Hlubková, Petra Langerová
Mordred	Roman Harok j. h., Marcel Školout
Percival	Aleš Petrič j. h., Václav Živný
Lionel	Zbigniew Kalina j. h., Tomáš Vzorek
Sagoramor	Josef Novák-Wajda
Pelinor	Vladimír Čapka, Libor Olma
Elain	Hana Fialová, Jana Kurečková
Brisena	Zdeňka Babrajová
Olwena	Martina Monczková
Bertilac	Michal Muntág
Tom	Adam Ondruš j. h., Vojtěch Šárský j. h.
Caerdig	Miroslav Liška j. h.
Herold	Jiří Hašek

Dále účinkuje sbor operety NDM,

orchestr operety NDM – koncertní mistr Marcela Wysogladová a balet NDM

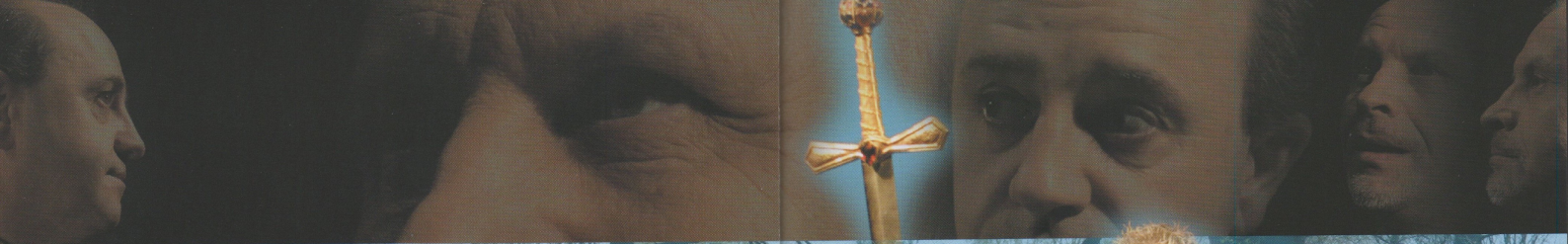
Představení řídí: Jana Rychecká

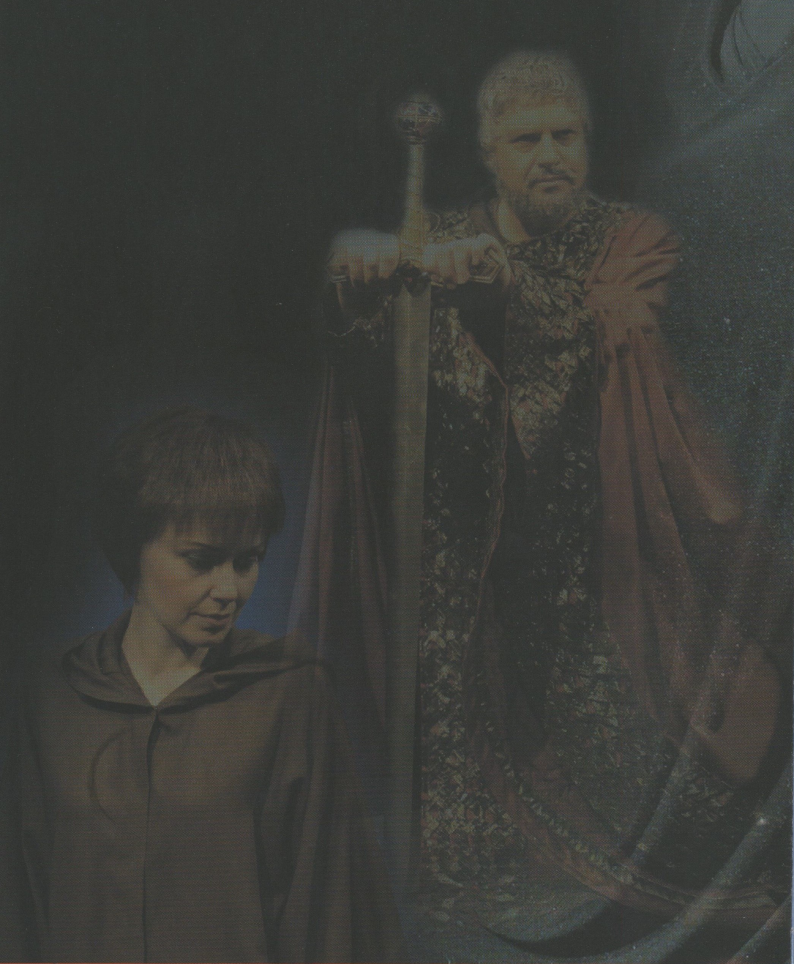
Text sleduje: Alena Petrová

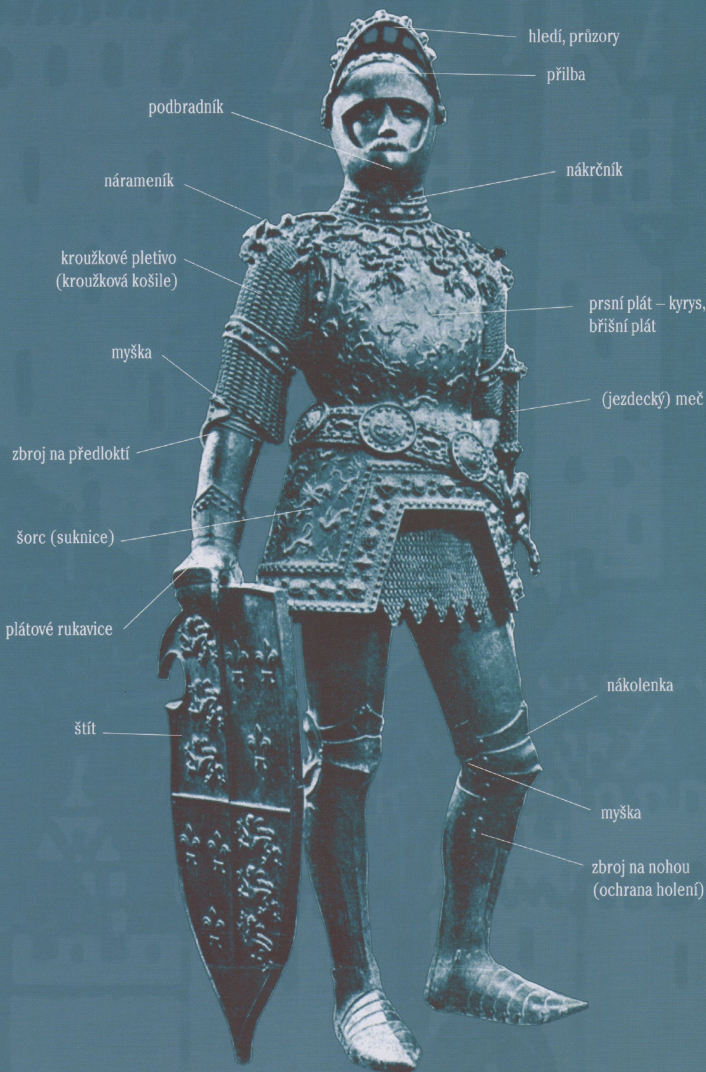

**Bronzová socha Artuše Anglického
(dvorní chrám v Innsbrucku)
pohledem historického šermíře:**

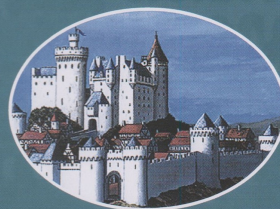

Artuš – od barbarského krále k ušlechtilému rytíři čili Historie a legenda

Artuš (Arthur, Arthurus) je historicky velmi mlhavou postavou. Nejčastěji se o něm lze dočíst, že byl jedním z prvních vládců Anglie spojovaných s křesťanstvím, vládl kolem roku 500 a jako udatný keltský bojovník sváděl vesměs úspěšné boje s „okupanty“ Británie – Sasy. Někteří moderní historikové poukazují na skutečnost, že jméno Artuš se vůbec v soudobých keltských pramenech neobjevuje a soudí, že až o několik století později se tento mytický král „narodil“ ve fantazii a díle raně středověkých kronikářů Geoffreyho z Monmouthu, Waceho a hlavně Layamona. Layamonova veršovaná kronika a národní epos v jednom *Brutus* počíná historií Británie až v antickém Řecku a v dějinách anglické literatury se o něm dočtete toto:

„Pravým Layamonovým hrdinou se stává britský král Artuš (Arthur), nejoblíbenější, i když také nejzáhadnější postava celého středověkého hrdinského bájesloví. (...) Se snahou po kronikářské věrnosti pramenům, ale i s epickou mohutností a dramatickostí Layamon vypráví, jak je Artuš počat z prudké nemanželské lásky a s pomocí kouzelnického triku; jak ho při narození obdařují tři víly vynikajícími vlastnostmi i štěstím; jak se v patnácti letech ujímá vlády a vyhání z Británie Sasy i jiné nepřátele; jak si bere za choť spanilou Winaweru (v pozdějších artušovských zpracováních Guenevera); jak se vydává na další vítězná tažení do Irska, na Island a do jiných zemí. Když mezi jeho rytíři propukne divoká hádka a řež o přednostní místo u hodoních stůlů, dává Artuš zhotovit cornwalským mistrem obrovský kulatý stůl, aby tak prakticky i symbolicky vyjádřil rovnost svých vazalů. Po vítězných výbojích do Norska, Dánska, Flander i Francie vypravuje se Artuš proti samému římskému císaři. Vítězí i v Itálii, ale domácí zrada ho nutí k rychlému návratu. V poslední bitvě v Cornwallu poráží zrádného synovce Mordreda a přinucuje svou nevěrou manželku, aby vstoupila do kláštera. Sám umírá na zranění a plaví se v doprovodu dvou víl do Avalonu. Tam ho nejkrásnější z víl Argante vzkříší a vyléčí, aby se jednou mohl zas vrátit do Británie.“

Artušovský mýtus se stal jednou z nejoblíbenějších středověkých rytířských legend a v dějinách světové literatury prošel od středověku (např. Chrétien de Troyes, Ulrich z Eschenbachu) přes renesanci až k romantismu 19. století a současné moderní literatuře (mj. Alfred Tennyson, Mark Twain, John Steinbeck, T. H. White); inspiroval a inspiruje však i filmaře (*Excalibur*, První rytíř, Monty Python a Svatý grál ad.) i divadelníky (za všechny v pražské Ta Fantastice uváděný muzikál *Excalibur*).

Camelot

Kdysi dávno, v mlhách dávnověku, na půl cesty mezi historií a mýtem přišel muž, který vedl svůj lid ke slávě... Tento legendární král Artuš, křesťanský bojovník a vůdce skupiny 28 rytířů kulatého stolu, vládl své zemi a svému lidu podle pověsti ze slavného a velkého hradu Camelot. Ve středověkých legendách je ale jako Artušův sídelní hrad jmenováno místo s názvem Caerleon; až v 15. století se v prozaiika Thomase Maloryho objevuje sídlo se jménem Camelot jako centrum Artušova království – a Camelot přetrvával v artušském mýtu až k dnešním dnům. Touží-li romantikyčtiví současníci spatřit místo, nad nímž se dodnes vznáší duch rytířství, dobrodružství, kouzel, lásky, cti a nenávisti, vydávají se nejčastěji na hrad Cadbury v Somersetu – ačkoli existují i jiná místa Britského království, která se považují za „potomky“ Camelotu.

Marek Tichý – Cid,

choreograf šermířských scén inscenace muzikálu Camelot a vedoucí skupiny historického šermu Durandal, není na jevišti Národního divadla moravskoslezského žádným debutantem. Poprvé se se svými kolegy divákům představil v inscenaci Tri mušketýři; pamatovat si je můžete také například z Fiesca, Nabucca, Aidy, Hrbáče a Némě z Portici.

Jste původním povoláním inženýr geodézie – jak se stalo, že je z vás historický šermíř „z profese“?

„Ono je to vlastně naopak. Protože už nějaký čas předtím, než jsem se stal zeměměřičem, jsem inklinoval k šermu a divadlu. Někoukou dobu jsem dělal obě věci zároveň – povolání geodeta a historický šerm a divadlo jako koníčka. Pak – díky ekonomické reformě – jsem se stal soukromým podnikatelem v geodézii, ale postupně jsem se začal intenzivněji věnovat také šermu – až nakonec mi z toho zůstal jen ten šerm. I když to vlastně není jen šerm – to, co mě žije především, je organizace a realizace programů a slavností s historickou tematikou na hradech a zámcích...“ Jak se vlastně při stavění choreografie šermu pro jednotlivé inscenace hledá kompromis mezi dobovou realitou boje a realitou jevištní?

„Ten ‚kompromis‘ nám dává vlastní rozměr, váha a fyzická připravenost konkrétního člověka – herce a zbraň, kterou používá. Především zbraň si sama řekne, co s ní lze a nelze dělat. A volba zbraně, ta zase vychází z představa a výkladu režiséra a výtvarníka...“

Historický šerm je pro mnohé velmi atraktivní – je těžké stát se na začátku 21. století „rytířem“?

„Po revoluci se v tomto směru výrazně rozšířily možnosti, začalo být jednodušší dostat se k odborné literatuře a informacím o vybavení, zbraních a zbroji. Někteří bývalí šermíři se také začali zabývat výrobou historických zbraní a zbroje – takže stát se dnes ‚rytířem‘, tedy navléct se do příslušného odění a vybavení, je čistě otázkou hodné peněz a málo týdnů. Ošsem naučit se pracovat, profesionálně šermovat, to je otázkou roků; dobrý šermíř ‚roste‘ minimálně pět let...“

Cítíte se vy sám být rytířem – tedy ne stavovsky, ale „duší“?

„Ale to víte, že jsem mnohdy nucen taky lhat – a někdy ani těm slabším nepomůžu... Ne, ale vážně – rytířství, to byl ve dvacátém století světodrž, rytíř byl tehdy nejen bojovník, ale především muž, který šel za určitým ideálem, který měl pokoru a čest. Ale tehdy zase platila jiná pravidla než o sto let později – a jiná, než platí dnes...“

Je v tom, co děláte, touha najít v životě více romantiky, než zdánlivě dnešní svět skýtá?

„Já si myslím, že je to spíš možnost tu ‚romantiku‘ vytvářet pro druhé. I když – vlastně možná i pro sebe...“

„Zuláštní podeklování patří Petru Šykorovi alias Lancelotovi za heroické vypětí při nazkoušení a tvorbě soubojů a posléze taky za výuku druhé altermace. S obdivem, že to vůbec vydržel a jistě vydrží. Protože v pravdě tři souboje za sebou ve zbroji by nedal ani Mel Gibson ve Statečném srdci. Stejně tak děkuji všem ostatním rytířům, kteří se poctivě připravovali, by s lehkostí oblékali své poctivé zbroje a s jistotou leč dravostí vedli svoji zbraň...“

Marek Tichý – Cid

Karel Mládek dirigent muzikálu Camelot

Muzikál začíná v České republice relativní rozkvět. Věřte v budoucnost tohoto žánru?

„Opereta, stejně jako opera, je žánr uzavřený, ukončený a mnoha hudebními vědci byla jako celek zhodnocena. Muzikál se ale stále vyvíjí, takže na konečné slovo si budeme muset ještě nějakou tu dobu počkat...“

Berete to jako velkou zodpovědnost, že jste prvním dirigentem tohoto amerického muzikálového titulu v České republice?

„Ke každému dílu přistupuji se stejnou zodpovědností – ale pravdou je, že příležitosti uvádět nějaký titul poprvé v republice nebývá za dirigentský život zas tak mnoho. A každá podobná příležitost je pro dirigenta radostí...“

Myslíte, že má Camelot šanci zdomácnět na českých jevištích?

„Snad ano. Hudba tohoto muzikálu je stejně kvalitní jako My Fair Lady téhož autora, která už na českých jevištích dávno ‚zdomácněla‘. I když záleží vždy na mnoha okolnostech – na obecnosti, kvalitním nastudování, ‚správné době‘, někdy i náhodě a podobně. Každopádně práce na muzikálu Camelot byla velmi zajímavá a inspirující – takže uvidíme, jak si tento muzikál u nás dál povede...“

Frederick Loewe (1904 – 1988), hudební skladatel rakouského původu žijící od svých dvaceti let v Americe, a **Alan Jay Lerner** (1918 – 1986), americký textař a libretista původem z velmi bohaté obchodnické rodiny, se setkali v roce 1942. Společně napsali sedm muzikálů: *What's up* (1943), *The Day Before Spring* (1945), *Brigadoon* (1947), *Paint Your Wagon* (1950), *My Fair Lady* (1956), *Gigi* (1958), *CAMELOT* (1960).

Muzikál Camelot

Po našich vlastech – českých, moravských, slezských, ale teď už, odedávna, i evropských – už věky před tím, než do nich zavítal Praotec Čech, Praotec Lech, Praotec Němec, Praotec Kelt a nepochybě i Praotec Řom, rozprostíral se od nejstarších časů, a dodnes rozprostírá, daleko starší a mnohem neproniknutelnější prales, prales PŘÍBĚHŮ. Prales pověstí, pohádek, mýtů, zázek a ság, lhostejno, zda to byly od původu příběhy, rozprávky, povídky či povídačky britské, bretoňské, anglosaské, a rovněž lhostejno, odkud vlastně přišly, vždyť děle než stěhování národů existuje už putování příběhů, a pověst o statečném a moudrém králi Artušovi, jeho rytířské družině, krásné Jenovéfě, Genevieve či Guinevě, kouzelníku Merlynovi či Merlinovi a zázračném meči Excaliburu či Excalibru se navlas podobají k jiných pohádkám a pověstem nejen atlantským a severským, ale i indickým a čínským, japonským, australským, indiánským, brazilským, stejně jako pohádkám z Tisíce a jedné noci (vždyť i to původně perské Bag-Dad není nic než české, od původu indoevropské či sánskrské Boží Dar z naší společné pravlasti!). Nu, nechme toho. Vždyť nakonec bychom museli zabloudit i k odborníkovi všech odborníků, profesoru J. R. R. Tolkienovi, který se tak dlouho zabýval pověstmi o králi Artušovi, až si nakonec vymyslel příběh úplně nový a další, příběh o Pánu Prsteni! Že tu pleteme páté přes deváté? Dost možná, vždyť přece to deváté, za devatery horami a devatery řekami je charakteristické motání motivů všech pohádkářů a povídkářů celého světa! Že se o tom houští nikdo nevyzná a vyznat ani nemůže? Naštěstí existují nejen slova, co vždycky klamou a pletou, ale i hudba, co neklame nikdy, a příběh, kterým se tu zaklínáme, není pouhé podívání, ale MUZIKÁL!

Tím víc jsme tedy vděční autorům našeho muzikálu, legendárním, ba kultovním pánům Lernerovi a Loewemu, že celý ten spletenec dokázali rozplest, ba utisknout mu pevný řád. Jejich král Artuš je postava sice středověká, ba dávnověká, zároveň však zcela moderní. Je to náš současník. Naši autoři v tom měli ostatně znamenité zkušenosti. Vždyť docela nedávno (co je to pouhých padesát let!) se zabývali příběhem neméně mytologické antické Galathey, krásné Galathey nikoli Suppého, ale vysoce moderní pohádky o Popelce, a vytvořili z ní přeslaounu, původně Shawouu, MY FAIR LADY! Jak by si tedy neporadili i s Artušem, vilou Morganou a dalšími.

Bud jak bud, aspoň jedna, jedna jediná, ze všech postav našeho muzikálu není ani trochu vymyšlená, ale naprosto skutečná. Potkáme ji až v samém závěru celého příběhu. Je to ten malý chlapec, určitě nejdojemnější ze všech, malý Tom, prý odkudsi z Wanwícku. Připltěl se do Artušova vojska, protože chce, mermomocí, bojovat taky... Bud jak bud, se skutečným, dospělým SIREM THOMASEM Z WARWICKU to bylo trochu jinak. Neschovával se za bitevní linii, opravdu ne, a statečně bojoval, i když v jiných válkách než v těch Artušových, a to úspěšnou myslou dvacet let pevnostního vězení v londýnském Špilberku, totiž v Toweru. Dvacet let je dlouhá doba. Dalibora ve vězení – přesně v téže století – prý nouze naučila housti, tedy hrát na housle, Thomas z Warwicku naproti tomu přepisoval staré rytířské historie a pověsti, díky čemuž známe z jeho doby i to, co zapsali z dávných dob o králi Artušovi v dobách ještě starších. A co si odtud utypjčili z našich časů autoři našeho muzikálu.

dr. Ivo Osolobě

Program vydalo Národní divadlo moravskoslezské
Čsl. legií 14, 701 04 Ostrava

Ředitel: Mgr. Luděk Golat
Šéf operety: Mgr. Miroslav Urbánek

Idea programu: Dagmar Hlubková
Redakce programu: Pavla Březinová
Ukázky použity z publikací
Dějiny anglické literatury 1 (Zdeněk Stříbrný)
a Malá kniha artušské moudrosti

Grafická úprava: Dalibor Andrýsek
Fotografie: Dalibor Andrýsek, archiv

Tisk: KARTIS + Co.

„Nositele autorských práv k dílu zastupuje DILIA,
divadelní a literární agentura, Krátkého 1, Praha 9.”

GENERÁLNÍ MEDIÁLNÍ PARTNER NDM

MEDIÁLNÍ PARTNER NDM

Realizováno za finanční podpory Ministerstva kultury České republiky.